

Akademik ve mesleki unvanların jeoloji mesleği Ye toplum içipdieks 'anlamları arasındaki farklar

Academic and professional titles have critically different meanings for the geological profession and for the publi

By John W Williams

Department.of Geology, San Jose State Usiversity

Çeviren:: Aydın Aras

• Amerika Birleşik Devletlerinde jeologlarla ilgili akademik ve mesleki unvanların çokluğu bu unvanların anlamları konusunda bir karışıklığa neden olmaktadır., Jeolojik uzmanlık konularını kapsayan işlerde hizmet talep' edenlerin bu unvanların arasındaki farkı bitmelerini gerekli kılmaktadır, ayrıca bu unvanlar yasal yetkilileri de belirlemektedir. Bil imsel-anlamda yetkinlik sorunu akademik dünyada- kendi ölçütleri ile çözülürken, ABD* d e belirli uzmanlık a İn uların da" kurulmuş bu ut narı akademik örgüt iyesi olmak akademisyenlere bile, o uzmanlık a ta utan uda topluma hizmet verebilme yetkisin! vermemek^ terfi r. Bu hak ancak eyalet yönetiminin koyduğu mimi- ni um standartlara sahip olunup olunmadığına bakılarak verilmektedir. Bu ' uygulamada geçmişte birçok akademisyen'tarafından yürütülen projelerdeki başarısızlık önemli rol oynamıştır. Başarıyla tamamlanan bir akademik programın' ve akademik kariyerin sürdürülmesi için verilen akademik unvanlar ve yukarıda belirtilen "Fellow"¹¹ olarak kabul edilen (ülkemizde"mühendislik jeolojisi", "kil bilimleri"¹¹ gibi milli komitelere üyelik statüleri) üyelik statüleri de uzmanlık konusunda prestijli unvanlar olmasına rağmen uygulama yetkisi için yeterli değildir. Uygulamada geçerli olan. eyalet yönetimi tarafından verilen yetkilendirme belgeleri "genel jeoloji" uzmanlık belgesi olduğu gibi "hidrojeoloji"¹¹ ve "mühendislik jeolojisi"¹¹ gibi belirli konu ve uzmanlık alanlarında da olabilmektedir. Yasal otorite bu yetkiyi verirken işlettiği süreç; gerekli si akademik eğitim, belirti 'bir süre deneyim gibi koşullar ve hatta birçok eyalette yazılı bir .. sınavı içermektedir, ^Sınavı içeriği ve biçimi eyaletler arası bir uygulamayla, standart'hale getirme çalışmalarının bir ürünü olan "ASBOG" { Association of State Board of Geology) tarafından hazırlanmaktadır. Buna ek olarak akademik, ve deneyim ile ilgili koşullarda da standart getirme çalışmaları sürmektedir., Bir diğer "sorun da bu yetkilendirmenin belirli bölgeleri, kapsamı alanındadır,'böyle bir yaklaşımın hem jeolojik

hem- de mantıklı olarak saçmalığı» bu yetkilendirme sınırlarının ""genel eyalet: sınırları"¹¹ olarak ile çözülmesi çalışmalarını desteklemektedir. Birleşik devletlerde birçok mesleki' örgüt üyelerine "mesleki jeolog"¹¹ unvanını verirken, akademik - belgeler ve deneyimle ilgili ise (bu unvana.sahip kıdemli jeologlardan) belgeler ve referanslar talep etmektedir. Özellikle deneyimlerin kanıtlanmasını istemektedir. Bu unvanların yasal bir geçerliliği yoktur. Birkaç eyalette bu unvanlar yasal otoritenin vereceği i y etki le nil ran e ha k'tkn ı. sağlayan inıvamıı gerekleri arasında yer.almaktadır. Mesleki örgütlerin verdiği unvanların ' yasal. bir. geçerliliği olmamasına rağmen yasal otoritenin yetki lend irdiği kişilerin ise bu unvanlardan en azından ' birkaçına sahip olduğu ise diğer bir gerçekliktir.

Akademisyenlerin üniversitede üstlendikleri eğitim sorumluluğunun., topluma verilecek •• direk hizmet sorumluluğu sürdürülen tartışmanın iki yanını oluştur-"maktadır. Sonuçta topluma, sunulacak hizmetin kalitesi bir noktada yine de eğitimin kalitesi-ile ilgili olmaktadır. Ancak yinede jeoloji eğitimi deneyimi halkı jeolojik tehlikelerden koruma hizmetinde bir deneyim sayılmaz.. Bu nedenle birçok eyalet bu tür bir deneyimi -mesleki deneyim olarak, kabul etmemekle beraber son • yıllarda bazı. eyaletler de master ve doktora ders ve • uygulamalarını meslek deneyimi olarak, -değerlendirmeye başlamışlardır., Bir diğer tartışma konusu topluma sunulacak hizmet için gereken mesleki deneyimin kapsamı konusudur. Bir şekilde mesleki deneyimin tümü halkı, ilgilendirir, Örneğin petrol arama çalışmada sürdürülen çalışmalar halkı dolaylı olarak ilgilendirmekte, bir zemin etüdünde sunulan hizmet gibi direk olarak ilgilendirmemektedir. Halka direk hizmet sunmayan bir petrol, şirketinde de çevre ve mühendislik jeolojisi gibi alanlarda unvansız jeologlar çalışmaktadır, ancak yürütülen projelerden* sorumlu kişilerin yetkili olması yeterli olmaktadır.

Unvanlar konusunda yaşanan bu karışıklık her geçen gün yeni unvanlarla artmaktadır ve uzmanlaşmayla

Görüs

liergön yeni unvanlarla yakın gelecekte artarak 'devanı. edecektir. Bu unvanların verilme koşulları ve uygulamalarında belirginlik yoktur bu nedenle jeolojik hizmet" talep edenlerin bu unvanların aralarındaki farkları bilmeleri gerekmektedir...

Çevirenin notu

Bu not yazısına haber bültenine sık sık yazanlardan biri olarak bir eleştiri ile başlamak istiyorum. Bundan önceki sayıda yer alan "E.FG Genel Kurulu ve 1. Uluslararası Mesleki jeoloji Konferansı" başlıklı yazımın, değinilen belgeler kısmı "yer olmadığı gerekçeyle" habersiz olarak çıkarılmıştır okuyuculardan yazı içinde rakamlı referanslar bulunduğu için özür diliyorum. Yazıları yazanı* onayı alınmadan ancak biçimsel olarak cınle dizini ve gramer hatalarının düzeltilebileceğim bunun dışında ekleme, çıkarına ve yazının özüne ve içeriğine ait değişikliklerin ise yazara danışılarak yapılması gerektiğini dıfıttıy^riim. Bir ikincisi olarak haber bülteni • kapağında başlıkları çıkan yazılar için kriterler nelerdir?daha önemlilere ait başlıklar - mı • kapakta yer almaktadır? Bir diğer husus; yazarların mesleklerinin* ve çalıştıkları yerlerin belirtilmesini bir meslek, örgütü yayınında gerekli olduğu kanısındayım. ..Bu eleştiri ve önerilerden sonra 1. Mesleki Jeoloji. • Konferansı'nda sunulan, bu'bildirinin; çevirisi ile ilgili düşüncelerimi sizlerle paylaşmak istiyorum. Bir kere önce' "tuman mühendislik" komi s un d a yapılan uygulamaları bir' "kdleşttrae street", olarak değerlendiren ve reddedere bir anlayışa kesinlikle katılmıyorum, oda yönetim kurulundaki arkadaşlarımızla yaptığım konuşmalarda banları»' yayınlanmış net bir görüş olmamasına rağmen» yetki belgelerini "kerhen" verdik* terini» bazıları ise doğru bir uygulama olduğunu söylemektedir, ' Uygulamada değişik kriterler ve bizzat bu yetkinle hangi kurum tarafından verileceği tartışılmaktadır. Bu, konoda. tek yetkili kurum konusunda meslek odalarının olması ve kriterler konusunda değişik görüşler savunulurken tamamen reddeden görüşlerde yer almıştır.. Ayrıca "yapı denetimi" gibi bir konuyla birlikte değerlendirildiği için-JMO'nun yapı denetiminin -özelleştirilmesine karşı çıkarken "uzmanlığın", bu konu ile birlikte ve bağlantılı olarak • gündeme gelmesi, bu konunun sağlıklı değeri.. lend irilmesini engellemiştir.. Görüldüğü gibi ABD'de uygulamada belgeyi devlet bir sınav ve deneyim koşuluyla vermektedir,, bu konudaki belge belirli bir uzmanlık alanında veya genel olabilmektedir. Bu konuyla ilgili bildiriye sunan ' profesöre sorduğum soruda; "genel

jeoloji" veya herhangi bir uzmanlık alanında bir yetkilendirilmenin hangisinin nerede? nasıl? geçerli olduğu ile ilgiliydi" bunun jeolojik hizmeti talep eden kuruma(ki.şiye), talep edilen eyaletin yasalarına,, ve -sonunda yapılan, işe bağlı olduğunu, söyledi,. Ülkemizde bu sorunu biz sadece zemin etüt raporlarında.. tartıştık. 'ABD'de jeolojik harita, yapımında da "genel, jeologluk" yetkisi, yeterli iken., bir gökdelenin jeoteknik çalışmasında sorumluluğun mühendislik jeolojisinde uzmanlık belgesi olan bir mühendis tarafından üstlenilmesi gerekli olmaktadır. Ama burada altı çizilmesi gereken. eo önemli nokta birçoklarının "kşleleştirte" üye adlandırdıkları yt.ui.lgi şu olmaktadır; Yeni mezun kem harita ahmında hem de zemin etüdü projesinde çalışmaktadır buna kimsenin itirazı olamaz ancak o zemin etüdünün sorumluluğunu yasal bir gereklilik olarak im » atan yetkili bir mühendis üstlenmek zorundadır. Bu yüzyıllardır meslek tarihinde süren bir usta.çırak ilişkisi • sidir, yeterli .deneyim, süresini dolduran herkes söz konusu sınava girmekte özgürdür. Ülkem/izde denetim mekanizmalarını işlememesinin bir nedeni meslek hatalarının yaptırımlarının olmamasıdır, saptanan kriterlere sahip olmayanların böyle bir yetki kullanmaya olan istekleridir. Uzman mühendislik belgesini. ABD'de devlet,, kıta Avrupa'sında özel ve ya kamu kuruluşu niteliğinde meslek örgütleri vermektedir. Avrupa'da ölçüt olarak deneyim, değerlendirilmektedir,, sınav yoktur bunun nedeni yüksek .öğrenimin genel olarak belirli ortalama "bir kalitede olmasıdır.

Ülkemizde kamili, çıkarlarının korunması, kamp sağlığı ve güvenliğinin sağlanmasında mühendislik hizmetinin kalitesi ile ilgili * mühendislerin ve örgütlerinin sorumluluğu ne 'Olacaktır? Temel 'çözümün...eğitimin kalitesinin her üniversitede yükseltmek olduğu kesindir ama, bu süreç içinde bir ikinci depremde binaların çökmesinde mühendislerin sorumluluğu., hiç olmayacaktır' demek, "suçlu bozuk eğitim düzenidir" demek, çözüm, müdür? Bu sorunların çözümünde üniversite, meslek, örgütü ve: devletin, işbirliği kaçınılmazdır.. Birleşilen konu "denetimi" kamu yapacaktır'.. Yapılan'.binayı da.verilen mühendislik hizmetini de kamu denetleyecektir, seçimle gelenlerin denetimi yeğlenecektir. Uzman-mühendislik denetlemek için bir yöntemdir eğer cevap "bu yöntem doğru değil" ise,, doğru olan nedir? Ama şairin dediği gibi "işin kolayına kaçmadan" çünkü bizler kolay • cevabı çok iyi. biliyoruz Sarua; yarın sabah olacak depremde öleceklerin sayısını azaltmak üzere meslek odalarında ne yapılmalıdır sorusudur?